

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3294/2021. (VII. 22.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 18.Bf.159/2018/6. számú végzése elleni alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Varga István ügyvéd) útján a Debreceni Törvényszék 18.Bf.159/2018/6. számú végzése ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy a Debreceni Járásbíróság 60.B.1216/2016/37. számú ítéletével ittas állapotban elkövetett járművezetés vétségében bűnösnek találta az indítványozót és négy hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását egy év próbaidőre felfüggesztette, továbbá végleges hatállyal eltiltotta a járművezetéstől. A végleges hatályú járművezetéstől eltiltás alapját a bekért igazságügyi elmeorvosi és pszichológusi vélemények adták.
- [3] 2.1. Az ítélet ellen fellebbezést jelentett be az indítványozó akkor eljáró jogi képviselője. A Debreceni Járásbíróság a 2018. február 1-jén hozott elsőfokú ítéletet, írásba foglalását követően, 2018. március 27-én terjesztette fel a Debreceni Törvényszékre. Az ügy iratai 2018. március 29-én érkeztek meg a Debreceni Törvényszékre.
- [4] Időközben az indítványozó új jogi képviselőnek adott meghatalmazást, amelyet bejelentett a járásbíróság előtt, ezt 2018. március 29-én érkezett a járásbíróság.
- [5] 2.2. A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 360. §-a alapján fennállnak a tanácsülésen való döntéshozatal feltételei. Erről, valamint a nyilvános ülés, illetve tárgyalás kitűzésére irányuló kérelem lehetőségéről szóló tájékoztatást a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség 2018. április 27-én, a vádlott indítványozó 2018. május 8-án, az elsőfokú eljárásban védőjeként eljáró jogi képviselő – kézbesítési megbízottja útján – 2018. május 4-én vette át.
- [6] A régi Be. 360. § (4) bekezdése értelmében a tájékoztatás kézhezvételétől számított 8 napon belül volt lehetőség a nyilvános ülés, vagy tárgyalás kitűzésének kérelmezésére. Az indítványozó új védője 2018. március 15-én nyilvános ülés tartása iránti kérelmet terjesztett elő, amely az iratok alapján 2018. március 22-én érkezett a Debreceni Törvényszékre.
- [7] A Debreceni Törvényszék 2018. május 24-én tartott tanácsülésen – nyilvános tárgyalás tartása nélkül – 18.Bf.159/2018/6. számú végzésével bírálta el a fellebbezést. Ebben az első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság 60.B.1216/2016/37. számú ítéletét helyben hagyta. A bíróság a végzés indokolásában kitért a tanácsülés eljárási forma indokaira. Ebben a körben a törvényszék megjelölte, hogy kizárólag a vádlott javára jelentettek be fellebbezést, a tényállás megalapozott és megtörtént a régi Be. 360. §-ában megjelölt személyek tájékoztatása a tanácsülés elrendeléséről. A végzés kitért arra, hogy az ügyvéd „meghatalmazásra hivatkozva védőként” kérte nyilvános ülés tartását, amit azonban a törvényszék nem tekintett joghatályosnak. A törvényszék e döntését azzal indokolta, hogy a „korábban becsatolt meghatalmazás az iratok között nem lelhető fel”. A régi Be. 44. § (3) bekezdése értelmében eltérő megállapodás hiányában az ügyben elsőként meghatalmazást benyújtott védő – az indítványozó elsőfokú eljárásban eljáró védője – tekintendő vezető védőnek, a hivatalos iratok is az ő részére kézbesítendőek. A törvényszék hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárásban eljáró védő meghatalmazotti

státuszának megszűnéséről sem érkezett a törvényszékhez bejelentés. A törvényszék arra is rámutatott, hogy bár a beadvány nyomtatott formában tartalmazza a vádlott nevét, a beadványt kézzel nem látta el, csak a védője. Így annak ellenére, hogy a vádlott részéről a nyilvános ülés tartására irányuló kérelem, amennyiben az ő kézzel is el lenne látva, határidőben előterjesztett beadványnak minősülhetne, azonban ennek hiányában tőle származónak – pusztán nevének nyomtatott formában való feltüntetése alapján – tőle származónak nem tekinthető. Ennek következtében a vádlott és védője részéről joghatályosként értékelhető kérelem benyújtására nem került sor, a főügyészség nem kérte nyilvános ülés tartását, így mindezekre tekintettel nem volt akadálya annak, hogy a törvényszék tanácsülés keretében eljárva hozza meg döntését. A törvényszék végzésével szemben a régi Be. 386. § (1) bekezdése értelmében a további jogorvoslat lehetősége kizárt volt.

- [8] 3. A jogerős döntés meghozatalát követően az indítványozó új védője 2018. június 19-én kelt levelében megkereste a járásbíróság elnökét, és kérte az első fokon eljáró járásbíróság 2018. február 1. napi tárgyalás jegyzőkönyve megküldését. E levelében hivatkozott arra, hogy 2018. május 15-én kérelmet terjesztett elő a törvényszéken nyilvános ülés tartására, aminek ellenére a Debreceni Törvényszék az ügyet tanácsülésen bírálta el, s a döntés jogerőre emelkedett. Ismertette levelében, hogy a járásbíróság irodájától olyan tájékoztatást kapott, hogy a 2018. március 29-én a bíróságra érkezett meghatalmazásának Debreceni Törvényszékre történő felterjesztésére nem került sor. Erre tekintettel kérte a Járásbíróság elnökétől a mulasztás kivizsgálását és a tájékoztatást a mulasztás orvoslásának lehetőségeiről.
- [9] Erre válaszul a járásbíróság bírója a 2018.El.IV.D.30/2. számú, 2018 július 6-án kelt levelében arról tájékoztatta a védőt, hogy a bíróság értesítette az indítványozót mint vádlottat a Debreceni Törvényszék által tartott tanácsülés időpontjáról, így tudomással bírt az eljárás időpontjáról és lehetősége volt értekezni arról a védőjével, így őt valós érdeksérelem nem érte. Egyúttal tájékoztatta az indítványozó védőjét, hogy érdeksérelem esetén jogában áll rendkívüli jogorvoslattal élni az ügyben.
- [10] 3.1. 2018. június 26-án a törvényszék tanácsának elnöke arról tájékoztatta a védőt, hogy beadványát perújítási indítványként kezelte a bíróság a régi Be. 408. § (1) bekezdés a/1. pontja alapján és továbbította a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség részére.
- [11] A Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.860/2018/1-I. számú, 2018. augusztus 3-án kelt észrevételében a következőket fejtette ki a perújítás megengedhetősége kapcsán. A 2018. február 1-jén a Debreceni Járásbíróságon tartott tárgyaláson az indítványozó korábbi védője helyett új védője járt el és jelentett be fellebbezést. Az ügy törvényszéki elbírálásának időtartama alatt a terhelt meghatalmazott védőjének személyében változás következett be. Az új védő 2018. június 19-én kelt és a Debreceni Törvényszékhez 2018. június 22-én érkezett beadványában tárgyalás kitézését kérte a másodfokú bíróságtól, egyben igazságügyi pszichiáter szakértő által készített, 2018. június 8-án kelt magánszakértői véleményt csatolt az iratokhoz, amely kifejtette, hogy az indítványozó gépjárművezetésre való alkalmatlansága nem áll fenn, ugyanakkor rendszeres pszichiátriai gondozása indokolt, személyiségzavarára tekintettel. Az indítványozó az ennek érdekében szükséges gyógykezelés eddig is elfogadta és a továbbiakban is el kívánja fogadni.
- [12] Az ügyészség észrevétele szerint perújításnak az időközben (2018. július 1-jén) hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 637. § (1) bekezdése alapján akkor van helye, ha az alapügyben akár felmerült, akár fel nem merült tényre vonatkozó új bizonyítékot hoznak fel, ami valószínűvé teszi, hogy a terheltet fel kell menteni, lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni, vagy büntetés helyett intézkedést kell alkalmazni, illetve a büntetőeljárást meg kell szüntetni. Az ügyészség utalt arra, hogy az indítványozó védője az elsőfokú eljárás során csatolt magánszakértői véleményt, a bíróság ennek ismeretében döntött a vádlott járművezetéstől való végleges hatályú eltiltásáról. Ehhez képest az újabb magánszakértői vélemény nem tartalmaz új adatot vagy tény, így az perújítás alapjául nem szolgálhat. Ez alapján indítványozta a Főügyészség a perújítási kérelemnek mint alaptalan kérelemnek az elutasítását a Be. 644. § (6) bekezdése alapján.
- [13] 3.2. Az indítványozó új védője a Debreceni Törvényszék elnökéhez intézett 2018. június 27-én kelt panaszában kifejtette, hogy a törvényszékhez 2018. május 15-én előterjesztett nyilvános ülés tartása iránti kérelem kapcsán a törvényszéknek vizsgálnia kellett volna meghatalmazása meglétét, jogában állt volna a törvényszék eljáró tanácsának intézkedni meghatalmazása beszerzése iránt (akár az elsőfokú bíróság megkeresésével), illetve a vádlottat nyilatkoztatni arról, hogy ki látja el képviselőjét. Ezért kérte a törvényszék és a járásbíróság által elkövetett hiba kivizsgálását.

- [14] A Debreceni Törvényszék elnöke 2018.El.IV.D.26/2. számú – 2018. július 13-án kelt – levelében arról tájékoztatta az indítványozó új ügyvédjét, hogy panaszát kivizsgálta, s megállapította, hogy az első fokon eljáró bíróság az ügyben érkezett új védői meghatalmazást nem terjesztette fel a Debreceni Törvényszékhez, erre tekintettel került sor az ügy tanácsülésen történő elbírálására. mivel a jogerős határozat megszületett, a döntéssel szemben csak rendkívüli jogorvoslatnak lehet helye. Egyúttal tájékoztatta az indítványozó új védőjét, hogy az eljáró bírókkal szemben egyéb, igazgatási jellegű intézkedés foganatosítását nem tartotta szükségesnek.
- [15] 4. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a Debreceni Törvényszék 18.Bf.159/2018/6. számú végzése ellen, mivel az megsértette a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogát. Azáltal, hogy a Debreceni Törvényszék a bíróság hibájából nem vette figyelembe a nyilvános tárgyalás kezdeményezésére irányuló kérelmét, sérült az indítványozó azon joga, hogy ügyét tisztességes és nyilvános tárgyaláson bírálják el. Emellett a bíróság nem biztosított jogorvoslatot az eljárási hiba orvoslására, ami miatt a jogorvoslathoz való joga sérült. Arra is hivatkozott, hogy a másodfokon eljáró törvényszék nem tette meg a szükséges lépéseket a védő meghatalmazásának tisztázására, ami álláspontja szerint „elvárható lett volna”. Így az első fokon eljáró bíróság hibájára visszavezethetően a másodfokon eljáró bíróság a tisztességes eljárás „alapelvét” megsértve mellőzte a nyilvános ülés tartása iránti benyújtott kérelmet, ezzel megfosztva az indítványozót a nyilvános ülés lehetőségétől, ott bizonyítási indítvány megtételétől, további, a büntetés kiszabás további körülményeinek feltárástól, perbeszéd tartásától és az utolsó szó jogától.
- [16] 4.1. Az indítványozó emellett felhívta a figyelmet arra is, hogy az eljárás jogerős lezárását követően hatályba lépett Be. semmilyen rendkívüli jogorvoslatot nem biztosít – sem perújítást, sem felülvizsgálatot – az ilyen típusú eljárási hiba orvoslására. A Be. 637. §-a szerint ugyanis ez csak akkor lehet perújítás alapja, ha a nyilvános ülés megtartásának megsértéséből az következik, hogy „lényegesen enyhébb büntetést kell kiszabni”. A Be. 648. § b) pontja alapján nem lehet helye felülvizsgálatnak sem, mivel a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt okok nem állnak fenn. Az indítványozó kifejezett indítványi kérelmet a Be. ezen rendelkezéseivel kapcsolatban nem fogalmazott meg, pusztán a szabályozási hiányra mutatott rá.
- [17] 4.2. Indítvány-kiegészítésében az indítványozó hivatkozott a fegyverek egyenlőségének elvére, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részeként értelmez az Alkotmánybíróság, valamint ezzel összefüggésben a hatékony védelemhez való joga és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek biztosítására vonatkozó követelményre. Álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog mindezen aspektusai sérültek az eljárás során.
- [18] Az indítványozó utalt továbbá a régi Be. 360. § (4) bekezdésére, 234. § (3)–(5) bekezdésére, 353. § (3) bekezdésére és 361. § (2) bekezdés b) pontjára, továbbá a meghatalmazás benyújtása tekintetében a régi Be. 47. § (2) bekezdésére, valamint a 358. § (1) bekezdés a) pontjára. Ez utóbbi alapján a másodfokú bíróság feladata a lett volna az indítványozó szerint, hogy tisztázza a meghatalmazással kapcsolatos ellentmondásokat.
- [19] Az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Kiss Sándor kontra Magyarország* (26958/05), 2009. szeptember 29. ügyre, amelyben az EJEB megállapította, hogy a büntetőeljárás során a terhelt személyes meghallgatása kell hogy legyen a főszabály, az ettől való eltérésnek kivételesnek kell lennie. Utalt az EJEB *Goldmann György és Szénászký Júlia kontra Magyarország* (17604/05), 2010. november 30. ügyre, amelyben szintén a tárgyalás mellőzése képezte a vizsgálat tárgyát, és az EJEB megerősítette, hogy az EJEB *Fejde kontra Sévdország* (12631/87), 1991. október 29. ügy szerinti alapelv alapján csak akkor lehet mellőzni másodfokú eljárásban a tárgyalást, ha annak stigmatizáló hatása nagyobb kárt okozna, mint a tárgyalás nyilvánosságának érvényesülése.

II.

- [20] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[21] 2. A régi Be. indítványban hivatkozott rendelkezései:

„358. § (1) A másodfokú bíróság tanácsának elnöke

a) intézkedik – szükség esetén – a hiányok pótlása, az iratok kiegészítése, új iratok beszerzése vagy az elsőfokú bíróságtól felvilágosítás megszerzése iránt,

b) a fellebbezőt a fellebbezésnek nyolc napon belüli kiegészítésére hívja fel, ha nem lehet megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság eljárását vagy az ítéletet miért tartja sérelmesnek,

c) az iratokat visszaküldi az elsőfokú bíróságnak, ha a fellebbezéseket visszavonták,

d) a vádlottnak és a védőnek kézbesíti a más által bejelentett fellebbezést és a másodfokú bíróság mellett működő ügyész indítványát,

e) a vádlott vagy a védő fellebbezésének indokolását – ha azt a másodfokú bíróság előtt terjesztették elő – megküldi a másodfokú bíróság mellett működő ügyésznek,

f) vizsgálja az eltérő minősítés lehetőségének megállapítását,

g) vizsgálja, hogy a másodfokú eljárásban kötelező-e az ügyész és a védő részvétele,

h) vizsgálja, szükséges-e kényszerintézkedéssel kapcsolatban határozni.

(2) A tanács elnöke az ügy érkezésétől számított hatvan napon belül a lehető legközelebbi határnapra a fellebbezés elbírálására tanácsulást, nyilvános ülést vagy tárgyalást tűz ki.

(2a) A bíróság elrendelheti, hogy az ügyben öt hivatásos bíróból álló tanács járjon el, ha ezt a vádlottak nagy száma, az ügy különösen nagy terjedelme vagy az ügy megítélése indokolja.

(3) A másodfokú bíróság a tárgyalás előtt bizonyítást rendelhet el, és a tanács elnöke az emiatt szükséges intézkedéseket megteheti.”

„360. § (1) A másodfokú bíróság tanácsülésen határoz

a) a fellebbezés elutasításáról, az ügy áttételéről, az ügyek egyesítéséről vagy elkülönítéséről, az eljárás felfüggesztéséről,

b) ha a fellebbezés kizárólag az ítéletnek a lefoglalás megszüntetésére vagy a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezése ellen irányul,

c) ha a vádlott felmentéséről, illetőleg az eljárás vele szemben történő megszüntetéséről határoz,

d) ha a másodfokú bíróság a fellebbezés folytán a fellebbezéssel nem érintett vádlott felmentéséről, illetőleg az eljárás vele szemben történő megszüntetéséről határoz, feltéve, hogy e rendelkezéseket a fellebbezéssel érintett vádlott esetében is tanácsülésen hozza meg,

e) ha az eljárást a 373. § (1) bekezdésének I. pontja alapján meg kell szüntetni,

f) ha az elsőfokú bíróság az ítéletét a 373. § (1) bekezdésének II–IV. pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg,

g) ha az elsőfokú bíróság a büntetőeljárást a 267. § alapján szüntette meg,

h) ha a másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot kizárólag a 379. § alapján bírálja felül.

(2) A tanács elnöke tanácsülésre tartozó ügyben nyilvános ülést, illetőleg tárgyalást tűzhet ki.

(3) A tanács elnöke a fellebbezőket értesíti a tanácsülés kitűzéséről, és arról, hogy fellebbezésüket nyolc napon belül kiegészíthetik, vagy a más által bejelentett fellebbezésre (indítványra vagy nyilatkozatra) észrevételeket tehetnek.

(4) Ha az első fokú ítélet ellen kizárólag a vádlott javára jelentettek be fellebbezést, és a tényállás megalapozott, a tanács elnöke tájékoztatja a vádlottat, a védőt, az ügyészt és azt, aki fellebbezett az ügyben eljáró tanács összetételéről és arról, hogy nyolc napon belül kérheti nyilvános ülést, vagy ha annak feltételei fennállnak, tárgyalás kitűzését. Ha nyilvános ülést vagy tárgyalás kitűzését senki sem kérte, a másodfokú bíróság az ügyet tanácsülésen intézheti el.

(5) Ha a másodfokú bíróság tanácsülésen állapítja meg, hogy az ügy tanácsülésen nem intézhető el, az ügyet nyilvános ülésre vagy tárgyalásra tűzi ki. A másodfokú bíróság a tanácsülésen hozható határozatot nyilvános ülésen, illetőleg tárgyaláson is meghozhatja, ha az ennek alapjául szolgáló okot a nyilvános ülésen, illetőleg a tárgyaláson észleli.”

III.

- [22] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [23] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be, a kérelem eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek. Az indítványozó megjelölte azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely alapján az Alkotmánybíróság eljárást kezdeményezi. Kellően indokolta az alkotmányjogi panaszt, ezzel összefüggésben megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, illetve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott végzés alaptörvény-ellenességét.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek megfelelő indokolást adott elő indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben, amennyiben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a másodfokú eljárásban kétség esetén mennyiben korlátozható a nyilvánosság elve az eljárás egyszerűsítése érdekében.
- [25] Befogadási feltétel továbbá annak vizsgálata, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőzően kimerítette-e a számára nyitva álló valamennyi jogorvoslati lehetőségét. Ebben a körben azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó ennek a kritériumnak eleget tett.
- [26] 2. Az indítványozó a Be. rendelkezéseivel összefüggésben szabályozási hiány fennállását is állította. E kérelem elbírálásának törvényi feltételei több okból sem állnak fenn. Egyrészt a Be. alkalmazására az ügyben nem került sor (az eljárás idején a régi Be. volt hatályban), másrészt a kérelem tartalmilag mulasztás megállapítására irányul a Be.-vel összefüggésben. Az Abtv. 26. §-a alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a bírósági eljárásban a jogszabály alkalmazása folytán bekövetkezett Alaptörvényben biztosított jog sérelme esetén van lehetőség alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Alkotmányjogi panasz keretében alaptörvény-ellenes mulasztás megállapítására irányuló panasz előterjesztése – az „ügyben alkalmazott jogszabály” kritériumra tekintettel – fogalmilag kizárt.
- [27] 3. Mindezek alapján az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett a tanács elé.

IV.

- [28] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [29] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette büntetőeljárás során benyújtott fellebbezés tanácsülésen történő elbírálásával kapcsolatban releváns gyakorlatát.
- [30] A 20/2005. (V. 26.) AB határozat a régi Be. büntetőeljárás során benyújtott fellebbezés tanácsülésen történő elbírálására vonatkozó rendelkezéseinek alkotmányosságát vizsgálva alkotmányellenességet, továbbá mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg. Az Alkotmánybíróság ezen döntése volt az alapja a régi Be. 360. §-a módosításának [a 2006. évi LI. törvénnyel]. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben tehát a 20/2005. (V. 26.) AB határozat alapján módosított régi Be. tanácsülésen való elbírálásra vonatkozó rendelkezések kerültek alkalmazásra. Azonban a jelen ügy szempontjából, amely a tanácsülésen történő elbírálás szabályainak az alapügyben történő alkalmazását vette alapul, az Alkotmánybíróság indokoltnak látta figyelembe venni az alkotmánybírósági határozat azon elvi megállapításait, amelyek nemcsak a jogalkotás, hanem a jogalkalmazás során is irányadónak tekintendők.
- [31] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy bár a gazdaságossági és célszerűségi okokból helye van a büntetőeljárásban is az eljárás egyszerűsítését és gyorsítását célzó eszközök alkalmazásának, ez kizárólag az eljárási – különösen a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványait képező – garanciák érvényesítése mellett lehetséges. Az Alkotmánybíróság – utalva az EJEB gyakorlatára, valamint saját gyakorlatára – hangsúlyozta,

hogy „a büntetőeljárásban elsősorban a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése jelenti az eljárás nyilvánosságát” (ABH 2005, 202, 222).

- [32] „A már hivatkozott döntések a nemzetközi dokumentumokkal és a Bíróság [EJEB] határozataival megegyezően a bírósági eljárást egységes egésznek tekintik, s a nyilvánossággal összefüggő követelmények érvényesülését nem szorítják az elsőfokú bírósági szakaszra. Az ellenkező felfogás azt jelentené, hogy az elsőfokú bírósági eljárást követően az ügy a nyomozási szakaszhoz hasonlatos »inkvizitórius« fázisba jutna, sőt még ahhoz képest is fokozottan lehetővé válnék az érintettek kirekesztése az eljárásból.

A másodfokú bírósági eljárásban döntően az elsőfokú határozat felülbírálatára kerül sor, ám a felülbírálat nem csupán a döntést, hanem az annak meghozatalához vezető eljárás felülvizsgálatát is jelenti. Az eljárás jogorvoslati joggal rendelkező résztvevői formálisan az első fokú határozatot támadják, de túlnyomórészt az ügy végleges eldöntését kérik.” (ABH 2005, 202, 223)

- [33] Az Alkotmánybíróság a védelemhez való joggal összefüggésben is rávilágított arra, hogy „[a] védelemhez való jog természetszerűleg az ellenérdekű fél előadásaira és indítványaira a közvetlen reagálást, a személyes jelenlétben megnyilvánuló meggyőző erőt biztosító tárgyalási részvétel útján gyakorolható a leghatékonyabban. A kontradiktórius tárgyalási szakaszban ettől csak kivételesen indokolt eltekinteni, pl. ha a terhelt kivonja magát az eljárásból, vagy ha mások jogainak védelme (pl. tanú), s ezen keresztül az állam büntető igényének hatékony érvényesítése ezt megkívánja. Még ezekben az esetekben is eltérő lehet azonban a vádlott és a védő jelenlétének megítélése, s ez számos tekintetben tükröződik is a Be. szabályaiban.

A védelem gyakorlásának további részjogosítványai a tájékoztatáshoz, a védekezésre való felkészüléshez szükséges idő biztosításához, a szükséges iratok birtoklásához, az ügy megismeréséhez való mindazon jogok, amelyek szoros összefüggésben állnak a tisztességes eljárás követelményével. Ezek korlátozhatóságára ugyancsak szigorú szabályok vonatkoznak [részletesen: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 94–96]. Érvényesítésüknek feltétele pedig a működésében független és pártatlan bíróság.” (ABH 2005, 227)

- [34] Hozzáteve ehhez: „A tárgyalás tisztességéhez hozzátartozik az is, hogy a bíróságnak még a csak hivatalból vizsgálendő kérdésekben felmerülő aggályokat is láthatóvá kell tenni. Erről a Be. szabályai a bizonyítás anyagának a tárgyalás részévé tételére vonatkozó szabályai megfelelő kereteket is teremtenek. A vádlottnak s a védőnek a másodfokú eljárás érdemi részétől való távoltartása azonban megakadályozza, hogy a változó érvekre és körülményekre a védelem megfelelően reagáljon, megfosztva egyúttal a bíróságot is attól a támogatottságtól, amelyet a közvetlenség és szóbeliség a döntések megalapozásában jelent.

A védelem jogához kapcsolódó fentebb megjelölt korlátozások mögött semmilyen felismerhető alkotmányos- vagy elfogadható államcél, nyomós közérdek, nem ismerhető fel, következképpen ezek szükségesnek nem tekinthetők. Bár a bíróság munkaterhének csökkentése – az »időszerűség« támogatására alkalmas – fontos körülmény lehet, olyan szempontnak tekinthető csupán, amely alkotmányos alapjogok korlátozását nem indokolja. A tisztességes eljárás követelményeinek széles értelmezése magában foglalja az ésszerű időn belüli elbírálás követelményét, ami igazolhatja az egyszerűsített eljárási formák meghonosítását és bizonyos körben akár a tárgyaláson kívüli ügyintézés is. Az időszerűség követelménye azonban csak egy a tisztességes eljárás elmei közül, amelynek érvényre juttatása végletekig nem fokozható, s amely a tisztességes eljárás további szempontjai fölött nem szerezhet uralkodó befolyást, más alapjogot pedig semmiképpen nem sérthet. A védelem jogainak korlátozásából eredő »időnyereség« nem tekinthető olyan számottevő értéknek, amely az alkotmányos jogok és követelmények megszorítását indokolhatná. Ez a megfontolás az igazságszolgáltatás Alkotmánynak megfelelő működéséhez méltatlan, merőben praktikus szempontnak tekinthető, amellyel szemben áll a bíróságnak az ügyek alapos felderítésére, a bizonyítékok körültekintő mérlegelésére, a súlyosító és enyhítő körülmények hibátlan felderítésére, az igazságos és a jogszabályoknak megfelelő döntés meghozatalára vonatkozó kötelezettsége, összefoglalóan: a büntető igénynek a tisztességes eljárás követelményrendszer keretei között történő érvényesítése. Hatékony jogorvoslat a védelem jogának ellehetlenítését eredményező formalista megközelítésén nyugvó, tartalmilag azonban üres szabályozás mentén pedig elképzelhetetlen.” (ABH 2005, 228)

- [35] Az Alkotmánybíróság ezen határozata is hangsúlyozta, hogy a tárgyaláson való személyes részvétel a védelemhez való jogból következően is főszabály: „A védelemhez való jog természetszerűleg az ellenérdekű fél előadásaira és indítványaira a közvetlen reagálást, a személyes jelenlétben megnyilvánuló meggyőző erőt biztosító tárgyalási részvétel útján gyakorolható a leghatékonyabban. A kontradiktórius tárgyalási szakaszban ettől csak kivételesen indokolt eltekinteni, pl. ha a terhelt kivonja magát az eljárásból, vagy ha mások jogainak védelme (pl. tanú), s ezen keresztül az állam büntető igényének hatékony érvényesítése ezt megkívánja. Még ezekben

az esetekben is eltérő lehet azonban a vádlott és a védő jelenlétének megítélése, s ez számos tekintetben tükröződik is a [rég]i Be. szabályaiban.” (ABH 2005, 226–227)

- [36] 2. Az Alkotmánybíróság áttekintette a régi Be. alapügy elbírálásakor hatályos, az ügy megítélése szempontjából releváns szabályait.
- [37] 2.1. A régi Be. alapügy idején hatályos szabályai szerint a fellebbezéssel érintettek az iratok felterjesztéséig az elsőfokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után a másodfokú bíróságnál tehetnek észrevételt a fellebbezésre (rég]i Be. 356. §).
- [38] A védő meghatalmazását illetően a régi Be. 47. § (2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a meghatalmazást ahhoz a bírósághoz, ügyészhez, illetve nyomozó hatósághoz kell benyújtani, amely előtt a meghatalmazás időpontjában a büntetőeljárás folyamatban van. Az eljárási jogait a meghatalmazott védő a meghatalmazás benyújtását követően gyakorolhatja.
- [39] Arra nézve, hogy az eljárás mely bíróság előtt van folyamatban az elsőfokú döntés meghozatalát követően, részben a már hivatkozott 356. §, részben a régi Be. 260. § (4) bekezdése, 325. §-a, 323. § (4) bekezdése, valamint 341. § (2) és (4) bekezdése alapján állapítható meg. Eszerint a határozat kihirdetés után a jelen lévő fellebbezésre jogosultak nyomban bejelenthetik a fellebbezést, vagy erre háromnapi – jogvesztő – határidőt tarthatnak fenn [rég]i Be. 325. § (1) bekezdés]. Amennyiben az elsőfokú bíróság döntését kézbesítés útján közli a bíróság, a fellebbezésre nyitvaálló határidő nyolc nap [rég]i Be. 325. § (2) bekezdés]. A fellebbezés írásban indokolható, amely indokolást az iratok felterjesztéséig az elsőfokú bíróságnál, az iratok felterjesztését követően a másodfokú bíróságnál, de legkésőbb a tárgyalást megelőző tizenötödik napon kell előterjeszteni [rég]i Be. 323. § (4) bekezdés].
- [40] Az ügydöntő határozat írásba foglalására a meghozatalától, illetve a kihirdetésétől számított harminc nap, ha hosszabb indokolást igényel, hatvan nap határidőt biztosít a régi Be. 260. § (4) bekezdése. A határozat teljes írásba foglalásának napját a büntetőügy iratai között – figyelemmel az ezen időponthoz fűződő eljárási cselekményekre – rögzíteni kell.
- [41] Ha a fellebbezési határidő minden jogosultra lejárt és az ügydöntő határozat írásba foglalása megtörtént, az elsőfokú tanács elnöke az iratokat a másodfokú bíróság mellett működő ügyész útján haladéktalanul felterjeszti a másodfokú bírósághoz [rég]i Be. 341. § (2) bekezdés].
- [42] A másodfokú bíróság mellett működő ügyész eljárását illetően a régi Be. 341. § (4) bekezdése szabályozta, szerint az ügyész az iratokat az indítványával 15 napon belül (különösen bonyolult vagy nagy terjedelmű ügy esetén harminc napon belül, amely kivételesen további harminc nappal meghosszabbítható) küldi meg a másodfokú bíróságnak. Tekintettel azonban arra, hogy az ügyészi indítvány előterjesztése nem minősül önálló eljárási szakasznak, azt követően, hogy az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke az iratokat felterjesztette, az ügy a másodfokú bíróság előtt folyamatban lévőnek tekintendő.
- [43] 2.2. A fellebbezés alapján a régi Be. rendelkezései alapján a másodfokú tanács elnöke gondoskodott az ügy érkezésétől számított hatvan napon belül a lehető legközelebbi határnapra a fellebbezés elbírálására tanácsülést, nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzéséről [rég]i Be. 358. § (2) bekezdés]. A fellebbezés tanácsülésen történő elintézésére kizárólag a régi Be. 360. § (1) bekezdésében felsorolt feltételek esetén volt lehetőség. Ugyanakkor a tanács elnöke a feltételeknek megfelelő fellebbezés esetén is jogosult volt nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzésére. Emellett a tanácsülésről történő tájékoztatás alapján, amelyre a másodfokú bíróság a régi Be. 360. § (4) bekezdése alapján kötelezett, a vádlott, a védő, az ügyész és a fellebbezés előterjesztője kérhette nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését. A másodfokú bíróság kizárólag akkor intézhette el a fellebbezést tanácsülésen, ha a tájékoztatás alapján senki nem kezdeményezte nyilvános ülés vagy tárgyalás tartását. A másodfokú bíróság ugyanakkor a tanácsülés keretében is dönthetett úgy, hogy a fellebbezést nem tanácsülésen intézi el, hanem nyilvános ülés vagy tárgyalást tűz ki, amennyiben észlelte, hogy a fellebbezés nem intézhető el tanácsülésen [rég]i Be. 360. § (5) bekezdés]. Az ismertetett szabályok alapján a jogalkotó a tanácsülésen elbírálást kivételes, az egyszerűbb megítélésű ügyekben kiegészítő elbírálási formaként szabályozta.
- [44] 2.3. A nyilvános ülésre irányuló kérelem a fellebbezés tanácsülésen történő elintézésének eljárásjogi akadályát képezi a régi Be. 360. § (4) bekezdése alapján. Ennek következtében a tájékoztatásnak garanciális jelentősége van abban, hogy a felek a kivételes eljárási forma helyett, amely tehát kizárja a felek személyes megjelenését, kérelmezzék a főszabály szerinti nyilvános ülés tartását. Mivel a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából

az eljárás nyilvánossága kiemelt jelentőségű, az elsődlegességet élvez az eljárás egyszerűsítésével szemben: ezt biztosítja a felek tájékoztatása a tanácsülésről és a régi Be. 360. § (4) bekezdésében biztosított nyolc napos határidő a nyilvános ülés vagy tárgyalás kérelmezésére. Ebből következően a tájékoztatás a tanácsülésen történő elintézésről, valamint a nyilvános ülés (tárgyalás) kérelmezésének lehetőségéről a régi Be. 360. § (3) bekezdésében megjelölt személyi kör részére a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülésének garanciális eleme.

- [45] 3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban áttekintette az indítvány alapjául szolgáló ügy alapjogi szempontból releváns elemeit.
- [46] 3.1. Az első fokon eljáró bíróság 2018. február 1-jén tartott ülésen közölte az ítéletet a vádlottal, aki fellebbezést jelentett be. A régi Be. fent ismertetett szabályai alapján a jelen nem lévő érdekelték esetében 8 nap fellebbezési határidőt biztosított a régi Be., majd ezen határidő elteltét követően 30 nap állt az elsőfokú bíróság rendelkezésére az írásba foglalásra. Vagyis legkésőbb március 11-én feltételezhető volt, hogy az írásba foglalásra sor kerül, ami egyúttal azt is jelenti, hogy ezt követően a büntetőeljárás már nem az elsőfokú bíróság előtt volt folyamatban. Az ítélet írásba foglalását követően 2018. március 27-én az elsőfokú bíróság felterjesztette az ügy iratait a másodfokú bírósághoz. A védő a meghatalmazását március 29-én nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz, vagyis akkor, amikor az ügy iratainak felterjesztése már megtörtént. Az elsőfokú bíróság, annak ellenére, hogy a védő meghatalmazása a terhelt védelemhez való jogának érvényesülése szempontjából kiemelt jelentőségű irat, azt nem továbbította a másodfokú bíróságra.
- [47] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó mint az alapügy terheltje részére mind az elsőfokú ítélet közlése, mind a tanácsülésen elintézésre vonatkozó tájékoztatás szabályszerűen megtörtént. Vagyis sem az indítványozó, sem az (akkori) védője tekintetében nem sérült a bíróság döntésének közléséhez kapcsolódó alapvető joga. Ennek megfelelően jogorvoslati jogának gyakorlásától sem esett el: az indítványozó és (korábbi) védője fellebbezést terjesztett elő.
- [48] A fellebbezés tanácsülésen elbírálásának objektív feltételeinek fennállását az indítványozó nem vitatta a régi Be. 360. § (1) bekezdésben foglalt feltételek alapján.
- [49] A tanácsülés kitűzéséről történő tájékoztatás tekintetében megállapítható, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént a másodfokú bíróság számára rendelkezésre álló adatok alapján az indítványozó és (korábbi) védője részére. Az indítványozónak, vagyis az alapügy terheltjének, ez alapján lehetősége volt nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését kérni a régi Be. 360. § (4) bekezdése alapján. Ezen kérelem előterjesztésére sor is került, azonban az indítványozó a kérelmet nem látta el aláírásával, így a másodfokú bíróság azt úgy értékelte, hogy nem joghatályosan került előterjesztésre.
- [50] Az indítványozó új védője részére a fellebbezés tanácsülésen történő elintézésével kapcsolatos tájékoztatás nem került kézbesítésre, mivel a meghatalmazás nem állt a másodfokon eljáró bíróság rendelkezésére. Ugyanakkor az indítványozó új védője a terheltnek kézbesített tájékoztatás kézhezvételét követően védőként kérelmezte a nyilvános ülés tartását (a kérelmet a terhelt nem, csak a védő írta alá).
- [51] Mindezek alapján tehát megállapítható, hogy a tanácsülésre vonatkozó tájékoztatás kézbesítése az elsőfokú eljárásban eljáró védő részére a másodfokú bíróság számára megküldött ügyszer alapján szabályszerű volt. Ugyanakkor az új védő meghatalmazására és a korábbi védő meghatalmazásának visszavonására vonatkozó utóirat továbbításának elmaradása miatt az új védő vonatkozásában a tájékoztatás kézbesítése nem történt meg. Az indítványozó erre hivatkozva azt állította, hogy a nyilvánosság elvének sérelme alapján sérült a tisztességes eljáráshoz való joga. Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy az elmaradt kézbesítés az indítványozó (új) védője részére felveti-e a nyilvánosság elvének sérelmét az indítványozó vonatkozásában.
- [52] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [53] 4.1. A büntetőeljárásban a terhelt és a védője egyaránt jogosult az eljárási cselekmények elvégzésére, a büntetőeljárásban a terhelt maga is felléphet eljárási jogai gyakorlása érdekében [ennek biztosítására szolgál többek között az is, hogy az iratokat – jelen esetben a régi Be. 360. § (4) bekezdése szerinti tájékoztatást – a terheltnek is kézbesítik, nemcsak védőjének, így ez alapján akár védőjétől függetlenül élhet eljárási jogaival]. Ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az ő vonatkozásában erre tekintettel kell megítélni. A jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a terhelt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a nyilvánosság elvére

tekintettel nem állapítható meg, mivel részére a régi Be. 360. § (4) bekezdése szerinti tájékoztatás szabályszerűen megtörtént, az alapján élhetett a nyilvános ülés kezdeményezésének jogával.

- [54] 4.2. A terhelt nyilvános üléshez való jogától eltérő alkotmányjogi kérdés a tájékoztatás új védő részére kézbesítésének elmaradását eredményező eljárási hiba. Ez az eljárási hiba az elsőfokú bíróság eljárása során következett be azt követően, hogy az ügyirat továbbítása már megtörtént a másodfokú bíróságra. A meghatalmazás továbbításának elmaradása kizárólag az új védő részére történő szabályszerű kézbesítés megtörténtét akadályozta, valamint azt, hogy a védő ez alapján kérelmezze a nyilvános ülésen történő elbírálást. Az új védő felé történt kézbesítési hiba azonban nem vezetett az indítványozó (terhelt) nyilvános üléshez való jogának kizárására, figyelemmel arra, hogy a terhelt (indítványozó) részére a kézbesítés szabályszerűen megtörtént. Ebből következően nem állapítható meg az, hogy az indítványozó kizárólag a meghatalmazás másodfokra történt továbbításának elmaradása következtében esett el a nyilvános ülés lehetőségétől.
- [55] 4.3. A tisztességes eljárás (*fair trial*) az Alkotmánybíróság döntésében kimunkált alkotmányos mérce szerint „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet számos olyan követelményt (részjogosítványt), amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön [3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]]. Ilyen például a bírósághoz fordulás joga [3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]], a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]], a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása [21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]], az észszerű időn belüli eljárás [3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [15]], vagy az indokolt bírói döntéshez való jog [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [56] A 35/2015. (XII. 16.) AB határozat a következőképpen foglalta össze a bírósági döntések kézbesítésével kapcsolatos álláspontját: „Az Alkotmánybíróság szerint a bírósági döntések közlésének funkciója kettős természetű: a bíróság tekintetében annak igazolására szolgál, hogy a kézbesítés szabályszerű volt-e. A kézbesítés szabályszerűsége előfeltétele annak, hogy a további eljárási cselekmények, a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatályosak legyenek. A másik funkciója, hogy a fél értesüljön a rá nézve jelentős eljárási cselekményekről és a jogi helyzetére kiható döntésekről, annak érdekében, hogy az adott döntéssel összefüggésben eljárási jogait gyakorolni, kötelezettségeit (határidőben) teljesíteni tudja. A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése szempontjából különösen nagy súlya van, hogy az érintettel közöljék az eljárást megindító döntést, valamint az eljárást érdemben lezáró olyan döntést, amelyhez a jogalkotó jogorvoslati jogot fűz. Az utóbbi esetben a közlés alkotmányjogi jelentőségét húzza alá az, hogy a jogorvoslati jog érvényesülésének is előfeltétele. Közlés hiányában ugyanis az érintettet elzárják annak a lehetőségétől is, hogy mérlegelhesse jogi helyzetét és dönten tudjon arról, hogy élni kíván-e jogorvoslati jogával vagy sem. Az Alkotmánybíróság [...] megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog garanciális eleme, hogy az érintettet értesíteni kell a bíróság rá nézve hozott döntéséről (közlési kötelezettség). A közlés formáját illetően azonban a törvényhozó nagy szabadságot élvez abban, hogy az eljárás jellege, az adott döntés jellege és tartalma, valamint a közléshez fűződő joghatások (különösen a szintén alapjogi védelmet élvező jogorvoslati jog) függvényében a közlés szabályait miként alakítja ki.” (Indokolás [65]–[66])
- [57] 5. Az indítványozó mint az alapügy terheltje számára mind jogszabály szerint, mind ténylegesen biztosított volt a nyilvános ülés kérelmezésének lehetősége. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: a nyilvánosság és a tárgyalási elv a tisztességes eljáráshoz való jog központi jelentőségű részjogosítványa. Azonban az új védő meghatalmazása továbbításának elmulasztása olyan eljárási hiba, amely a védőt korlátozta eljárási jogai gyakorlásában, de a nyilvánosság elvével nem hozható összefüggésbe. A védőre vonatkozó eljárási cselekmények a terhelt védelemhez való jogával állnak összefüggésben, amire azonban az indítványozó nem hivatkozott.
- [58] Arra tekintettel, hogy az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy terheltje, a részére történt szabályszerű kézbesítés alapján nem volt elzárva annak lehetőségétől, hogy nyilvános ülést kezdemé-

nyezzen, a védő meghatalmazása továbbításával kapcsolatos eljárási hiba az eljárás egészét figyelembe véve nem eredményezte a tisztességes eljáráshoz, azon belül az indítványban hivatkozott, az eljárás nyilvánosságához és a tárgyalási elvhez való jog sérelmét.

[59] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2021. június 22.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1202/2018.

